

RUE SAINT-ANTOINE Nº 170

RAMÓN ROZAS

LITERATURA ► Nun ano cheo de actividades arredor de Mª Victoria Moreno co gallo da súa escolla para protagonizar o día das Letras Galegas o Concello de Pontevedra aprobou un cambio no rueiro da cidade que fará que Pontevedra, a súa vila de acollida, e onde desenvolveu a súa vida, teñá xa para sempre o seu nome como unha lumieira acesa.

Dúas biografías e unha rúa

O ÚLTIMO PLENO do Concello de Pontevedra deixou, polo menos, dúas cousas en evidencia. A primeira que os nosos políticos teñen a posibilidade de xuntarse afastándose da miopia das siglas e poden poñerse ombreiro con ombreiro cando a situación así o precisa sen que o mundo deixe de xirar; e a segunda, é que Pontevedra é unha cidade agradecida cos que fixeron dela o seu motivo de inspiración e traballo. María Victoria Moreno, dende a súa chegada á nosa cidade en 1963, non só fixo agromar a súa narrativa dende a súa descuberta e paixón pola lingua galega, senón que desenvolveu un labor marabilloso arredor da xuventude facendo que nela alicerzase o amor pola lectura pero tamén, ou mellor dito, por riba desa misión, a forxa dunha alma valentes e libres que sentiron na presenza desta muller a confianza que tantas veces se lles nega á mocidade.

A decisión do Concello de Pontevedra de substituír a rúa Fernández Ladreda, nome dun ministro franquista, polo de Mª Victoria Moreno, non só é un xesto de conciencia polo de borrar do noso rueiro a un protagonista da dictadura, senón que plantexa a necesidade de reivindicar a mulleres protagonistas da nosa historia que nunca tiveron recoñecemento algún. E, se nos referimos a nosa protagonista, colócanos ante a homenaxe permanente a unha muller engaiolada dunha lingua que empregou para sementar novos lectores e abrírlles as lumieiras da lectura, converténdose agora, ela mesma, nesa lumieira que estará sempre acesa no noso rueiro.

BIOGRAFÍAS. O propio concello de Pontevedra vén de presentar nestes días a próxima publicación dun libro adicado a Mª Victoria Moreno dentro do programa 'Memoria das mulleres' da man de Montse Fajardo que irá máis alá do seu labor como escritora e conducirá o relato dende os fios que a enguedellan coa propia cidade e as persoas que estiveron ao seu arredor. Este libro será un máis dentro da reedición de obras súas que estanse a producir e que estarán no mercado cunha maior intensidade á medida que nos acheguemos ao Día das Letras Galegas, a ela adicado.

Os que si xa están en circulación son dúas biografías publicadas por Xerais e Galaxia, respectivamente. A saída do prelo da primeira é 'Mª Victoria Moreno, a muller

Mª Victoria Moreno é agasallada polos libeiros na Feira do Libro de Pontevedra do ano 2001. XAN XIADAS

que durmía pouco e soñaba moito', escrita por Fina Casalderrey e Marilar Aleixandre, mentres que a segunda chega da man de Montse

estaba engaiolada dunha lingua que empregou para sementar novos lectores e abrírlles as lumieiras da lectura»

Pena e leva por título 'A voz Insurrecta. Mª Victoria Moreno, entre a literatura e a vida'. Ambas son dúas marabillosas maneiras de achegarse á escritora poñendo ante nós a posibilidade de descubrir, dunha maneira amena e didáctica, pero sen afastarse da rigorosidade, o que foi a súa vida e que, como escribe Montse Penas no limiar da súa biografía de Ga-

laxia, vai «das súas angueiras de escrita, o seu labor como profesora apaixonada e a súa aposta polo galego». Tres vértices nos que se moveu ao longo da súa vida quedando o persoal moitos veces colocado incluso tras eles.

Pola súa banda Fina Casalderrey e Marilar Aleixandre engádenlle ao seu relato ese aloumiño na mexela que outorga a complicida-

de e a amizade a través de moitos anos (ben certo que moitos menos dos que todas houberan desexado) e que nos leva, polo tanto, por un relato cheo desa intensidade que tan ben lles senta ás biografías, moitas veces repletas de frías liñas.

Pero no caso de Mª Victoria Moreno, a palabra frialdade non encaixa en ninguén que escriba sobre ela, tanto os que máis ou menos a coñecían, ou, como quen isto suscribe, sen a fortuna de tela coñecido persoalmente. Pero hai persoas que chegan a un a través non só dos seus feitos, senón da palabra dos demais, de cómo falan dela, de cómo asumen a súa dolorosa ausencia, de cómo describen o que foi a súa vida, no persoal e no profesional, e fan que escribir de Mª Victoria Moreno sexa escribir dalgun que coñeces case dende que chegou a Pontevedra para darlle acubillo a moitos deses 'cachorros', como ela mesma se refería aos seus alumnos e alumnas. Primeiro mulleres do Instituto Feminino, e posteriormente doutros centros, como no que deixou fortes raíces e longas polas das que pendurarse, perfecta metáfora desa colección inesquecibel, de nome 'Árbore' que impulsou en Galaxia. Esa árbore inagotábel foi e é a súa presenza no IES Torrente Ballester reflectido na Biblioteca do centro que leva o seu nome

Libros, lectores e lectoras, a todos eles adicou a súa vida sabedora da paixón que podía transmitir coa lectura, cunhas narracións nas que os xóvenes podían sentirse reflectidos sen sentirse parvos. A eles referiuse sempre sendo consciente da súa capacidade para entender o mundo e relacionarse con el. A través desas miradas é como Mª Victoria Moreno miraba ao mundo, e cara ela mira Montse Penas dende os anos de infancia e Mocidade. A chegada a Galicia e a descuberta do galego, O seu labor como filóloga e traductora, O recoñecemento da súa escrita e O pulso á enfermidade. Capítulos dunha vida que para Fina Casalderrey e Marilar Aleixandre convértese en A librería dos libros prohibidos, Lembranzas da infancia: Quen caeu na fonte?, Orfa de pai, Os cachorros de María Victoria, Na pel doutras persoas e Tirar a luz da sombra. Cada un deses capítulos ou deses libros son os latexos dunha vida que seguirá latexando na nosa cidade, na dela, e que terá un novo camiño polo que lembrala en forma de rúa, en forma de lumieira acesa.

«Na miña vila-Pontevedra- que é pequena, son soamente unha señora que pasea polas rúas con dous cans preciosos, recolle as cacas e fala con todos os nenos- os outros cachorros-»
(Mª Victoria Moreno. Xerais)

«Mª Victoria Moreno es una señora de 48 años, a veces tan vieja como las cosas hermosas y tristes que existen desde siempre, a veces tan joven como sus alumnos que le contagian la gripe, la ilusión y la fe en el futuro».
(Mª Victoria Moreno. Galaxia)

